

גיטיין עצה

משה שווערד

1. רשב"ם בבא בתרא דף פה/ב

תלויה בה - ואינה נגדרת בקרקע ולכך קונה לה קלתה דדמי להגבהה שקונה בכל מקום תלויה בה היינו קשורה ותלויה:

2. ספר דבר יעקב

<p>י' אמר לה כנסי שטר חוב זה וכו' אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך - נחלקו הראשונים מה הפסול כשאמר לה שזה שטר חוב [הובא בהג' חטק שלמה].</p> <p>א. שיטת התוס' שאם לא אמר לה שנותן לשם גט פסול משום משלחה וחזרת. ויש בדבריהם חידוש שילפינן מושלחה לא רק למעוטי שוטה שמשלחה וחזרת, אלא ילפינן גם לגבי פיקחת שאופן הגירושין צריך להיות שלא תהא חוזרת. וכן שיטת הטור [סימן קלח].</p> <p>ב. שיטת הרמב"ם [גיר' א-ט] שילפינן מקרא ספר כריתות ונתן בידה, שבעינן נתינה לשם כריתות. וכ"כ בעה"מ וריטב"א.</p>	<p>ג. שיטת הראב"ד [הובא בעה"מ וברשב"א] שאם אמר כנסי שטר חוב חיישינן שביטל הגט. ומקשה בעה"מ דהרי תנן במשנה שחוזר ומגרש בו, ולעיל [לב:] נחלקו אמוראים לענין גט שביטלו אם חוזר ומגרש בו. הרמב"ן הרשב"א מתרצים שכאן ביטל רק את הנתינה של הגט ולא את עצם הגט. התורא"ש מתרץ שהיו גילויו מילתא שלא התכוון מקודם לבטל הגט אלא לשחק בה. וכתב הערוה"ש [סוף סימן קלח] שלפי הטעם של הראב"ד הוי ספק שמא ביטל, והוי ספק מגורשת, משא"כ לטעם הרמב"ם והתוס' בודאי אינה מגורשת.</p>
---	---

3. המאירי על מסכת גיטיין דף עח/א

ומה שיש להקשות עליה ממה שאמרו במסכת קדושין ו' א' אילימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקדושיה מנא ידעא דאלמא בעינן דעתה אף בשעת נתינה כבר כתבנוה בפרק הניזקין ולא עוד אלא שאף לאחר נתינה כתבו אחרוני הרבנים שלא הצריכו לומר הא גיטיך אלא בכנסי ובנתן לה כשהיא ישנה וניעורה אבל בנותן גט ממש בנתינה מעליא אין צריך לומר הא גיטיך כלל ואע"ג דבעקים חרציה הוי כאלו נתנו ואפי' הכי בעינן הא גיטיך התם משום דלאו נתינה מעליתא היא אבל בנתינה מעליא לא צריך אף על פי שלא היה מדבר עמה על עסקי גיטה ומכל מקום גדולי המחברים כתבו שאף בכל אדם כן א"כ היה מדבר עמה על עסקי גיטה ושעוסקים באותו ענין שכתבו אלא שאם לא אמר כן גט פסול מיהא הוי

4. ספר שערים מצויינים בהלכה

<p>דערק לה חרציה ושלפתייה. פרש"י עקם לה מתניו להקריב לה הגט, והיא שלפתו. וז"ל הרמב"ם (גירושין פ"א הי"ב) אבל אם הרכין לה בגופו, או הטה ידו עד ששלפה הגט מעליו, ואמר לה הרי זה גיטך, הרי זה גט. ומשמע מכאן דכיון דהוא מסייע לה הרי זה כמו שנתן הוא בידה. ועי' בשו"ע (אהע"ז סי' קלח ס"א) ובמפרשים שם. וכעין זה מצינו</p>

5. הרא"ש על גיטיין פרק שמיני - סימן ד

נתן לה והיא ישנה ניעורה קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך [1] דגרעה מחרשת דישנה לית בה דעת כלל.

6. חדושי הר"ן על גיטיין דף עח/א

נתן בידה והיא ישנה וכו' אינו גט. אע"פ שהיו מתחלה עסוקין באותו ענין ואפי' אמר לעדים מתחלה ראו גט שאני נותן לה, דישנה לאו בת איגרושי היא כדאיתא בגמ' [2] דאע"ג דלא בעינן דעתה דידה מקום המשתמר מיהא בעינן וכשהיא ישנה הא לא מינטר, וכיון דמה"ט הוא אין ספק שאם נתנו לשליח קבלה שלה בשעה שהיא ישנה שמתגרשת דהא מינטר, ומיהו בחצרה כיון דבעינן שתהא עומדת בצד ביתה או בצד חצרה כל שהיא ישנה אינה מתגרשת ע"י חצרה:

7. רמב"ם יד החזקה הלכות גירושין פרק א

(ט) [3] ומנין שאינו נותנו לה אלא בתורת גירושין שנ' ספר כריתות ונתן בידה שיתן אותו בתורת ספר כריתות אבל אם נתנו לה בתורת שהוא שטר חוב או מזוזה או שנתנו בידה והיא ישנה ונעורה והרי הוא בידה אינו גט ואם אמר לה אחר כך הרי הוא גיטיך הרי זה גט:

8. ספר דבר יעקב

המחנה אפרים מקשה לפי הרשב"א שביאר הטעם משום שאין לה יד, ולפי הר"ן שביאר הטעם משום דלא מינטר, א"כ היאך מהני כשאומר אח"כ הא גיטך, הרי בזמן הנתינה לא היה לה יד וליכא נתינה ואח"כ הוי כטלי גיטך.

והנה התור"ד כתב, נתן בידה והיא ישנה יש כאן נתינה אלא מפני שאינה יכולה לשומרו אומר לה כשניעורה הרי זה גיטך ודי לו, אבל אילו נתנו מתחלה לשם פקדון נתינה זו אינה כלום. ומבואר בתור"ד דכל שהבעל נתן לשם גירושין כשר אף שבזמן הנתינה לא היה לה יד, ולא דמי לטלי גיטך שהבעל כלל לא נתן לה הגט. [וכ"כ בחי' הגר"ח ל"ט"ס סימן קמט], ולפי"ז כל שכן שניחא לפי הר"ן שכתב שאפי' מסיירה לשם פקדון מהני. וכ"כ האמרי משה [סימן כ-א] שמכאן מוכח שא"צ נתינה לרשות המועיל לקנין, אלא כל שנתן לרשותה הוי נתינה. עיין להלן אית כב.

יחז נתן בידה והיא ישנה - לשון הגמ' להלן נתן בידה והיא ישנה לאו בת אגרושי היא. ונחלק הראשונים [הובאו במחנ"א קנין חצר יב] מה החסרון בישנה.

א. הרא"ש כתב כיון שהיא ישנה אין לה דעת וגרועה יותר מחרשת.

ב. המחנ"א בשם הרשב"א כתב דישנה אין לה יד. וברשב"א לפנינו כתוב לפי שאין הגט שמוח.

ג. הר"ן והריטב"א כתבו משום שבעינין מקום המשתמר וכשהיא ישנה לא מינטר.

ד. הרמב"ם [גירו' א-ט] כתב שאינו גט כיון שליכא נתינה לשם גירושין.

9. ספר שערים מצויינים בהלכה

משנה אמר לה כנסי שטר חוב זה כו' אינו גט כו'. כתבו התוס' אע"פ שהאשה מתגרשת בע"כ, אפ"ה צריך לומר לה הא גיטך. וברמב"ם (גירושין פ"א ה"ט) כתב נמי הלשון אינו גט. וכבר כתב הרמב"ם (גירושין פ"א ה"א) דבכל מקום שהוא כותב הלשון אינו גט, אז אינה מגורשת מה"ת. והטעם בדין דהכא שאינו גט, ילפינן מדכתיב (תצא כד-א) "ספר כריתות ונתן בידה", שיתן אותו בתורת ספר כריתות, והרי נתן לה בתורת שטר חוב. ובגמ' לא נמצא דרש זה, אבל נמצא בספרי (שם) ודריש מדכתיב "ונתן בידה ושלחה מביתו", והרמב"ן במלחמות מביאו. ואם בשעה שנתן לה הגט לא אמר לה כלום, כתב הרמב"ם (שם ה"א) הרי זה פסול, וא"כ פסול הוא מדרבנן. [והרשב"א כתב דה"ה נמי שלא אמר לה כנסי שטר חוב זה, אלא דנתן לה סתם, אינה מגורשת כו'. והקשה במשנה למלך (גירושין פ"א ה"ט) א"כ אמאי נקט במשנה באומר לה כנסי שט"ח זה, עי' מש"כ שם. ועי' בר"ן. וכבר ידוע דכל שהגט פסול מה"ת, אם לא ידעה ונישאת תצא ובניה ממזרים, ואם פסול מדרבנן ולא ידעה ונישאת לא תצא, ואם לא נישאת ומת הבעל בלא בניס, חולצת ולא מתיבמת.]

10. ספר דבר יעקב

ב. התוס' בתי' שני והר"ן והריטב"א מתרצים דר"ה"ר לאו דוקא, והכוונה לסימטא או צידי רה"ר. ג. הרבה ראשונים תירצו שדוקא במציאה אמרינן [בב"מ שם] שלא קונה בד"א ברה"ר, אבל לגבי גט יש ד"א גם ברה"ר.

בביאור החילוק נאמרו בראשונים ג' טעמים. א. הרשב"א כאן מבאר שבגט משום עיגונא תיקנו חכמים שתקנה גם בד"א ברה"ר. ב. התורו"ד בב"מ כתב שבגט הוי הלכה למשה מסיני שקונה בד"א, ושקונה אף ברה"ר. ואפשר לבאר שהתורה חידשה ד"א רק בגט שסגי בנתינה לרשותה וא"צ זכיה [כמש"כ הקה"ח הנ"ל עז: אות ב].

כה| אמר רב ארבע אמות שלה זהו קרוב לה ארבע אמות שלו זהו קרוב לו - א. מקשים התוס' [בע"ב ד"ה רבי] ושאר הראשונים דהא תנן היתה עומדת ברשות הרבים, וברה"ר אין ד' אמות קונות, דקיי"ל כרב אשי [בב"מ י:] שד"א קונות בסימטא ולא ברה"ר. א. התוס' בתירוץ ראשון תירצו שהכא ביכולה לשומרו קונה אף ברה"ר.

11. חדושי הר"ן על גיטין דף עח ע"א

אמר רב ארבע אמות שלה זהו קרוב לה ד"א שלו זהו קרוב לו. פי' אליבא דמ"ד דד"א של אדם קונות לו אפ"ל ברה"ר ה"נ ברה"ר ואליבא דמ"ד שאינן קונות לו אלא בסימטא [ה"נ בסימטא] ואמאי קרי לי' רה"ר לפי שאינו רה"י כדמפרקינן בעלמא, [1] ואע"ג דד"א לכ"ע אינן קונות דבר תורה כיון דרבנן תקנינהו ואמרו שיהיו קונות הרי תקנום לו ועשאום כחצרו והפקר ב"ד הפקר

12. חדושי הרמב"ן על מסכת גיטין דף עח ע"א

ארבע אמות שלה זהו קרוב לה. איכא דקשיא ליה והא ארבע אמות של אדם אינם קונות לו ברשות הרבים, ולא קושיא היא דהתם פלוגתא היא ודילמא סבר רב קונות לו בכל מקום, ומ"ד התם לא קנו מוקי לה למתניתין כדר' יוחנן, אי נמי מוקי לה בסימטא ואמאי קרי לה רשות הרבים מפני שאינה רשות היחיד כדמתרץ בכמה דוכתי [2] וטעמא דמתניתין בין לרב בין לר' יוחנן משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, דהא ארבע אמות גופייהו בכל מקום דבר תורה אינן קונות ואין צריך לומר כל שיכולה לשמור שאינו קונה לה אלא מדבריהם, ותקנת עגונות היתה להם וכדאמרינן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר אלמא תקנתא דרבנן הוא בגיטין, ומשום לתא דידהו תקינו בקידושין משום ויצאה והיתה, ומשום הכי אמר ליה שמואל לרב יהודה דלא ליעבד עובדא משום דלא תקון לאפקועי קידושין אלא במקום שיש לחוש לקלקול, ושמא משנתנו הוראת שעה היתה או משום שעת השמד נשנית, וכתב רבינו חננאל ז"ל ואת לא תעביד עובדא בהא ותורה שהיא מגורשת לגמרי עד דמטי גיטא לידה וכו' ואנו קבלנו מרבתינו שאפילו זרקו לה לחצרה לא משתריא לעלמא עד דמטי גיטא לידה דגרסינן בירושלמי המחזור מכולם עד שיתנו לה בידה, אלו דברי ר"ח ז"ל ודברי קבלה הן וראויין לחוש, אבל רבא ודאי עבד עובדא בההוא גיטא דההוא שכ"מ בריש פרקין דאי הוות צריכה חליצה מה הועילו בתקנתם ושמא לפוסלה על האחין שיהו כופין אותם לחלוץ, ולא דאיך, ורבינו הגדול ז"ל כתב הלכות הללו ולמעשה כתבן, ואעפ"כ הוא מקפץ ומדלג בהם שלא לפרסם בהם קולא כמנהגו בכל מקום הראוי להחמיר:

13. ספר אבני מילואים סימן ל ס"ק ה

ואיכא למידק לפי דברי הרמב"ן תינח בגיטין דכיון דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש מהני בגיטין למשרי אשת איש ומשום דאפקעינהו רבנן לקידושין מינה מהני לה גיטא דרבנן אבל בקידושין אם אינו אלא מדרבנן האיך יתכן דליהוי מזה קידושי תורה דאע"ג דמקדש אדעתא דרבנן לא מהני מזה לקידושי תורה ... ונראה דגם הרמב"ן ס"ל דכיון דתיקון רבנן דליהוי קנין מהני מדאורייתא ומשום דהפקר ב"ד הפקר אלא דגוף ד' אמות או מקום השמירה לא הפקירו ב"ד מעולם את הד' אמות שיהי' שלה כיון דבתר הכי כי אתי אחר הרי הם (שלה) [שלו] ... וה"ה לית לן למימר דמקום שמירה וד' אמות אפקעוהו חכמים מרשות העולם ואוקמוהו ברשות האשה כיון דלבתר הכי נמי דכ"ע הוא ולשעה נמי לא אוקמוהו חכמים את מקום שמירה וד' אמות ברשות האשה, ... אלא שהקנוהו חכמים למי שמונה בד' אמותיו את החפץ וכמו כן בקידושין הקנו לה חכמים כאילו היה מונה תוך חצירה והפקר ב"ד הפקר על החפץ ועל כסף

הקידושין המונח שם וכיון שנקנה לה מדרבנן את כסף הקידושין הוי קידושי תורה כמו במעמד שלשתן דהוי דרבנן והוי קידושי תורה אבל בגט נהי שקנתה הגט מדרבנן אם קנין חצר ליכא דד' אמות לא הפקירו לאשה לדעת הרמב"ן אלא החפץ המונח תו ליכא למימר דאפקעוהו לגיטא מרשות הבעל לרשות האשה ומשום הפקר בית דין דהא אפילו הקנה הבעל את הגט לאשה אגב קרקע דנקנה לה הגט ודעת רש"י ר"פ הזורק [ע"ב] דמהני לדעת הרמב"ן לא מהני דבגט בעינן ונתן בידה או בחצרה דה"ל כידה וכיון דתורת חצר ליכא בארבע אמות וכמו כן במקום שמירה דלדעת הרמב"ן לא הפקירו מקום ארבע אמות והפקר בית דין אינו אלא על החפץ המונח או על כסף קידושין המונח תוך ארבע אמות או במקום שמירה ובגט לא מהני שום קנין אלא ידה או חצירה דהוי כידה ומש"ה בגט אינו אלא מדרבנן ואפקעינהו רבנן לקידושין מינה ובכסף קידושין כיון דנקנה לה הכסף ממילא הוי מזה קידושי תורה וכמו במעמ"ש ודו"ק:

14. ספר דבר יעקב

כזו אמר רב ארבע אמות שלה זהו קרוב לה ארבע אמות שלו זהו קרוב לו – הראשונים מקשים איך מהני ד"א בגט, הרי ד"א הוי תקנה דרבנן ואיך מהני בגט שהוא מה"ת.

הר"ן והריטב"א [בת"י שני] מתרצים דהפקר ב"ד הפקר, ורבנן הפקירו הד"א ועשאום כחצירו, וממילא מהני מה"ת ככל זורק גט לחצירה.

הרמב"ן והריטב"א [בת"י א'] מתרצים דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש והפקיעו רבנן קידושין מיניה.

גם הרא"ש כתב בשיטת ר' יוחנן [ע"ה]: שס"ל שאפ' תוך מאה אמה אם היא משמרתו מגורשת, משום דאפקעינהו רבנן קידושין מיניה.

ולומד ר' שלמה איגר [בתשובת רע"א סימן רכ"א-ה ו'] דפליגי האם קנין קנין דרבנן מהני לדאורייתא, הר"ן סובר שמהני [וכן שיטת הר"ן לעיל ס"ד: אות כב], והרמב"ן סובר שקנין דרבנן לא מהני לדאורייתא, ולכן הוצרך לתרץ שהפקיעו רבנן קידושין מיניה ועצם השאלה האם קנין דרבנן מהני לדאורייתא כתב רע"א [סימן רכ"ב-כא] שתלוי במחלוקת [הנ"ל לו: אות ד] האם יש לב"ד כה רק להפקיר או אף להקנות.

הדב"א [ח"א סימן א ענף ו'] מבאר הא דמהני ד' אמות דרבנן לגט דאורייתא, היינו משום שרה"ר קנויה לכולם מה"ת, נמצא דסגי מה שב"ד מפקירים הד"א משאר אנשי העולם, ומשאירים [ולא מפקירים] הד"א ברשות האשה וממילא הוי חצר שלה מה"ת, וא"צ להקנות לה החצר.

האבנ"מ [סימן ל-ה] מקשה דבשלמא לגבי גיטין אפשר לומר דאפקעינהו אבל הא דתנן וכן לענין קידושין קשה איך מקודשת מה"ת ע"י קנין בד"א, ואין לומר שמקודשת קידושי דרבנן לחומרא, דא"כ הוי כמו מחצה על מחצה שקתני שהוי קידושין לחומרא.

[מיהו החלק"מ [סימן ל-ה] כתב שמקודשת מדרבנן, ומה שהקשה האבנ"מ דא"כ מאי שנא ממחצה על מחצה, מתרצים האמרי בינה [קוני' קנינים סימן יד] ושי' ר' שמואל [ב"מ י. אות קנג] דנ"מ אם גם השני קדשה בד"א שלה, שאז אם קדושי ראשון הם ודאי מדרבנן לא הלים קידושי שני,

[ומבאר האבנ"מ שגם לפי הרמב"ן קנין דרבנן מהני לדאורייתא, ומש"ה מהני בקידושין שיהיה קידושין דאורייתא, אלא דהרמב"ן ס"ל שרבנן לא

15. שו"ת רע"א - קמא - סימן רכ

ויראה לי ליישב, דהא באמת גוף הדבר צריך טעם דלמה יסברו תוס' והרא"ש דלא כהר"ן, הא הר"ן טעמא קאמר, כיון דילפינן מקרא דהפקר ב"ד הפקר, א"כ למה לא יהיה לתקנתם כל דין דאורייתא ויראה דודאי מודים תוס' והרא"ש דמה דמצינו דנתנה תורה כח לחכמים הוי דאורייתא, אלא דסוברים כיון דהפקר ב"ד למדנו בגיטין (דף ל"ו) מקרא דכל אשר לא יבא יוחרם רכושו, א"כ לא מצינו רק דיש כח לתז"ל לסלק רשות בעלים ממנו כמו שם דעשאוהו חרם, אבל שיהיה כח בידם לומר שיהא קנוי לאחר לא מצינו, והרי לפנינו דבכ"מ קיל יותר סילוק מלהקנות, דסילוק א"צ קנין ובדיבור בעלמא עושה חפצו הפקר, ולהקנות חפצו לחבירו צריך מעשה קנין

16. ספר דבר יעקב

כח ארבע אמות שלו זהו קרוב לו - מקשים הראשונים [תורא"ש, רשב"א, ריטב"א וחי' הר"ן] למה קתני קרוב לו אינה מגורשת, הרי אה אם אינו קרוב לו [ואינו בד"א שלון], כל שהוי מחוץ לד"א של האשה, לא קנתה ואינה מגורשת. ומתצים הראשונים [וכ"כ הקרבן נתנאל אות ק] דקמ"ל שאם קדם הוא לתוך הד"א, אפ' היא נכנסה ג"כ לתוך אותם ד"א אינה מגורשת. הר"ן תירץ דהמשנה נקטה כן משום סיפא מחצה על מחצה. ונראה כוונתו שבוזה איכא רבותא שאפ' תצי ברשות שלו הוי ספק מגורשת. ומהר"ם שיף מתרץ שכיון שנקט ברישא קרוב לה, נקט בסיפא קרוב לו איפכא מרישא.

17. חדושי הרמב"ן על מסכת גיטין דף עח/א

וטעמא דמתניתין בין לרב בין לר' יוחנן משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, דהא ארבע אמות גופייהו בכל מקום דבר תורה אינו קונות ... ומשום הכי אמר ליה שמואל לרב יהודה דלא ליעבד עובדא משום דלא תקון לאפקועי קידושין אלא במקום שיש לחוש לקלוקל, ושמא משנתנו הוראת שעה היתה או משום שעת השמד נשנית, וכתב רבינו חננאל ז"ל ואת לא תעביד עובדא בהא ותורה שהיא מגורשת לגמרי עד דמטי גיטא לידה וכו' ואנו קבלנו מרבנותינו שאפילו זרקו לה לחצרה לא משתריא לעלמא עד דמטי גיטא לידה דגרסינן בירושלמי המחזור מכולם עד שיתננו לה בידה, אלו דברי ר"ח ז"ל ודברי קבלה הן וראויין לחוש

18. שו"ע אבן העזר - סימן קלח

(א) אמר לה: טול גיטיך מעל גבי קרקע, אינו כלום. ואפילו היה מונח על גבי ידו והיא קרובה אליו ולקחתו משם אינו גט, כיון שלא סייע בנטילתו. אפילו היתה ידו סגורה והגט בתוכה, ופתח הוא ידו ונטלתו מתוכה, שסייע בנטילתו, אפילו הכי אינו גט, כיון שלא קירב גופו אליה. ואם הגט תחוב לו תחת חגורתו על מתניו, וצמצם מתניו ונתחלחלו והטה עצמו לה ונטלתו, קרי ביה שפיר ונתן (דברים כד, א ו ג), אבל אם צמצם מתניו ולא הטה עצמו אליה, או שהטה עצמו ולא צמצם מתניו, לא הוי נתינה. ויש מי שאומר שאם היה קשור על ידו או על ירכו, והרכין לה בגופו והטה ידו עד ששלפה הגט מעליו, ואמר לה: הרי זה גיטיך, ה"ז גט:

(ב) נתן הגט לידה ונשאר החוט שהוא קשור בו בידו, אם הקשר אמיץ עד שיכול לנתקו ולהביאו אצלו, אינה מגורשת. ואם לאו, מגורשת. ואם הקשר אמיץ שהיה יכול לנתקו ולהביאו אצלו אלו לא קפצה ידה, אלא מחמת שקפצה ידה אינו יכול לנתקו ולהביאה אצלו, לא הוי נתינה ואינה מגורשת; ויש מי שאומר שהיא מגורשת: הגה - וכל זה לא מיירי אלא שקפצה ידה בלא רצון הבעל, אבל אם הבעל מצוה לה לקפוץ, ואפילו הושיט לה הגט והיא לקחה אותו בצד הב', הוי גט, כן נראה לי:

ידו הכא במאי עסקינן דאמר ליה זרוק לי
 חובי ותיפטר – התוס' והרא"ש [ב"מ קיב.] כתבו
 שמהני מדין מחילה. ורצו התוס' להוכיח מכאן
 שמחילה א"צ קנין, ודחו דאפשר שמירי שעשה
 קנין. ומקשה אילת השחר דאם עשה קנין איך ס"ד
 שיכול לומר משטה אני בכך.

ומ"מ לדינא מסקנת התוס' שמחילה א"צ קנין,
 וכ"פ הרמב"ם [מכירה ה-יא], וכן מסקנת הפוסקים
 הכא [רע"א ופ"ת חו"מ רי"ס קכ] שא"צ קנין.
 המחנ"א [זכיה מהפקר יא] מסתפק האם מהני
 מחילה בעל כרחו של לוח. ותלה את השאלה
 בחקירה האם מחילה הוי הקנאה או סילוק, שאם
 הוי הקנאה בעינן שיהיה מדעתו של הקונה, ואם
 הוי סילוק מהני בעל כרחו. וכתב שנחלקו בזה
 התוס' [קידו' יט.] והריטב"א [קידו' טז.], שדעת
 התוס' שאפ' אם ליכא זכיה לקטן מ"מ מהני מחילה
 והיינו משום שהוי סילוק. והריטב"א כתב שבעבד
 עברי יכול האדון למחול לו על העבודה שהוי
 כמתנה.

וכתב הקה"י [סנה' סימן ה] שבשלמא אם מחילה
 הוי סילוק מובן שא"צ קנין אבל אם הוי הקנאה
 איך מועיל ללא קנין. ומתריך הקה"י ע"פ מש"כ
 המרדכי בסנה' שמחילת מלוה מהני כיון שהוי כמונח
 בחצירו וידו של לוח, והלוה זוכה במה שתחת ידו
 בקנין חצר או בקנין יד, וא"כ בכל מחילה באמת
 איכא מעשה קנין ולכן א"צ עוד קנין אחר. וכתב
 הקה"י שמשמע מהמרדכי שמחילה הוי הקנאה, דאם
 הוי סילוק א"צ קנין, וא"צ לקנות בחצר.

טזו תד"ה מחצה וכו' הכא לא שייך לומר
 המוציא מחבירו עליו הראיה דאין כאן ספק –
 רע"א מבאר כיון שמירי בחצר ששניהם יכולים
 לשומר, ובאותו מקום הדין בגירושין שהיא מגורשת
 ואינה מגורשת, ולא משום שהוי ספק אלא כך הוא
 מעיקר הדין דיד שניהם שוה והיא קצת מגורשת,
 גם בחוב הדין יחלוק ולא מחמת ספק אלא דכך
 קיבל עליו במה שאמר זרוק לי חובי בתורת גיטין
 אם זרוק במקום ששניהם יכולים לשומר שיהיה
 חצי פרוע.

21. רש"ש על גיטין דף עח/ב

תד"ה מחצה. דאין כאן ספק. מה שהקשה המהרש"א לרבה ור"י. נ"ל דלמסקנא דאיירי בדא"ל בתורת גיטין לכן כמו דשם הוה ספק ולא מוקמינן אחזקת א"א כמ"ש התוס' לעיל ה"נ הוה ספק ול"א אוקים אחזקת ממון ויחלוקו:

22. מרדכי על גיטין - אות תלח

[תלח] זרוק לי חובי וזרקו [לן] כו' מחצה על מחצה יחלוקו מה שפרש"י וזרקו לו ואבד החוב לא נראה דאמאי לא אמרינן המע"ה ונראה כדפי' ר"י שפי' שהמלוה בעין וה"פ קרוב למלוה הלזה אמר לו החזיר לי ואפרע לך לזמן כי זמנו לא הגיע עדיין והמלוה אומר לא [כי] מאחר שזרקתו לי זכיתי בו:

23. ספר דבר יעקב

החת"ס [ד"ה מחצה] והרש"ש והמגיה למל"מ [שאלה ד-א] מתרצים קושית תוס', דהכא כיון שמוקמינן לה כגון שזרק בתורת גיטין, א"כ כמו שבאיסורא לא מוקמינן אחזקה, כיון שבתרי ותרי לא מוקמינן אחזקה, ה"נ לענין ממון לא מוקמינן אחזקת ממון. ולכאורה קשה שרק ר' יוחנן שמחלק בין גיטין לדבר אחר מוקי לה בזרק לה בתורת גיטין, אבל לרבה שמיירי בתרי ותרי א"צ לאוקמי בזרק לה בתורת גיטין. מיהו המגיה למל"מ כתב ע"פ הרשב"א [הנ"ל אות יא] שכל האמוראים מחלקים בין גיטין לדבר אחר, וכולהו מוקי לה בזרק לה בתורת גיטין.

יז | בא"ד - הכא לא שייך לומר המוציא מחבירו עליו הראיה דאין כאן ספק - הריטב"א, חי' הר"ן והרשב"א בשם התוס' מתרצים דלא מוקמינן ביד המוחזק, דנהי דאיכא לטובת הלזה חזקת ממון, מ"מ יש גם לטובת המלוה חזקת חיוב שהלזה היה חייב לו מקודם, ולכן הוי ספק. [ומוכח מהראשונים שמפרשים שמיירי בנאבדו המעות, דאם המעות בעין והנידון האם יכול לחזור בו מהפרעון, לא שייך להכריע הספק ע"י חזקת חיוב].

24. ספר דבר יעקב

כג | תפשוט דבעי רבי אלעזר ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר - כתב הר"ן שדוקא ד' אמות שהוי תקנה דרבנן משום אנצויי מספקא ליה האם רבנן תיקון גם שאויר ד"א יקנה, אבל ברשות הקנויה לאדם, פשיטא שקונה באויר, דרה"י עולה עד לרקיע. והנה נחלקו האחרונים [הנ"ל עה. אות כז] האם גדר ד"א הוי שעשאוה כחצירו או שתיקנו שיקנה החפץ המונח בחצירו, ולכאורה היה אפשר לומר שזה הספק כאן, דאם הגדר שתיקנו שהוי כחצירו ה"ה שאויר הוי כחצירו, ואם תיקנו שקונה החפץ שנמצא תוך ד"א לא מסתבר שיהיה דין שיקנה באויר. מיהו אינו מוכרח, די"ל שהוי גדר שהוי כחצירו, ומ"מ כיון שכל התקנה משום אנצויי אפשר שלא היה צורך לתקן שהאויר יהיה כאויר חצירו. וגם אם הגדר הוא שקונה החפץ, י"ל שמשום אנצויי תיקנו שאף אם נמצא באויר יקנה החפץ.

25. דף על הדף גיטין דף עח עמוד ב

בגמ': גט בידה ומשיחה בידו.

בתפארת שלמה (על אבות) כתב, דמרומוז בזה, שאף על פי שפעמים מעשינו גורמים שהקדוש ברוך הוא יגרשנו מעמו, מכל מקום כל הזמן המשיחה בידו, מותר את החוש בידו לבל נינתק ממנו כליל.

כעין זה מפרש הבעל שם טוב (פר' לך לך) את הפסוק (דברים לב, ט) 'יעקב חבל נחלתו', שנחלתו של הקדוש ברוך הוא שזה יעקב ובניו, קשורים כל הזמן בחבל אליו, ואינו פוסק את החבל לעולם.

